

A keresztényüldözés tükrébe nézve

Lekció: Jn 15,18-25/Textus: ApCsel 6,8-8,3

2017. február 12.

Ezekben a hetekben az Apostolok cselekedeteiről írott könyv alapján az ősgyülekezet életét követjük nyomon. A Szentlélek munkáját az első Jézus-követők életében: hogyan születik meg az első keresztény közösség, és aztán a Szentlélek hogyan vezeti őket. Mindezt pedig azért tesszük, mert ugyanez a Szentlélek munkálkodik és cselekszik ma is. Azt keressük, hogyan vezet és formál bennünket, gazdag-réti gyülekezetet Isten Szentlelke ezeken a bibliai szakaszokon keresztül.

Jelenleg a világon a kereszténység a legüldözöttebb vallás. Egy tanulmány szerint 2016-ban 90.000 keresztény halt vértanúhalált. Ez azt jelenti, hogy hat percenként egy Jézus-követő testvérünk az életével fizet a hitéért - akár törzsi háborúk, villongások miatt Afrikában; vagy módszeres és szisztematikus keresztényüldözés, népiirtás keretében a Közel-Keleten. Amíg felolvastam a mai hosszú textust (hat perc biztosan volt), egy keresztény testvérünk vértanúhalált halt valahol a világban. Ez az a valóság, amiben élünk.

Istvánnak, az első keresztény mártírnak a most felolvasott története számunkra, akik egyrészt úgy nőttünk fel, hogy a keresztényüldözés távol volt tőlünk; másrészt pedig sok-sok egyéb bibliai történet között ezt is számtalanszor hallottuk gyermekkorunktól fogva – ez egy szép történet a hősiességről. Abban a pillanatban azonban, ha közel engedjük magunkhoz ennek a történetnek a képeit és a teljes valóságát, meg kell látnunk, hogy ez egyáltalán nem egy szép történet! (Márpedig miért ne engednénk közel magunkhoz a keresztényüldözés képeit, amikor az valóságosan is egyre közelebb jön hozzánk? A menekültek között ott vannak az otthonaikból elüldözött keresztények is.) István vértanúságának a története nem egy szép történet. Mert amely történetnek az a vége, hogy valakit kiráncigálnak a városból; és fülüket bedugva, hogy semmit ne halljanak; szemüket eltakarva, hogy semmit ne lássanak; hihetetlen erőszak, düh és agresszió által vezérelve köveket ragadnak, és képesek azokat a köveket odaverni annak az embernek a testéhez és fejéhez, úgy, hogy az az ember emiatt vérben fekvve elpusztul - erre senki nem mondhatja azt, hogy ez egy szép, ideális, kedves bibliai történet! Ráadásul ennek a történetnek a nyomán indul el egy átfogó üldözés az első keresztény gyülekezet ellen, melynek során férfiakat és nőket hurcolnak meg, ítélnak vagyonvesztésre, börtönöznek be.

De, ha nem szép történet is, mégis benne van a Bibliában – közel kell tehát engednünk magunkhoz. Már csak azért is, mert nem tudjuk, mi vár ránk – miért ne néznénk szembe a rosszal? Miért ne engednénk, hogy a lehetséges rosszon keresztül Isten beszéljen velünk? Nem bölcs dolog úgy viselkedni, mint amikor egy családban felüti a fejét valami súlyos betegség, de a családtagok nem beszélnek róla, megpróbálják kizárni, kirekeszteni a beszélgetéseikből és a tudatukból is a rosszat, amivel nem jó szembenézni. Megtehetnénk, hogy hasonló módon elkerüljük, távol tartjuk magunktól a keresztényüldözés kérdését, és valami más, kellemesebb üzenetet keresünk ebben a történetben. De mire vezetne ez? Miért lenne jó kívül tartani a rosszat? Inkább tekintsünk bele – mert olyan ez a történet, mint egy tükör, amibe ha belenézünk, jobban meglátjuk Istent, és jobban meglátjuk magunkat.

Három pont alapján szeretnék beszélni erről:

1. A kiindulópont: az üldözés elkerülhetetlen
2. A kibontakozás: hűség a fenyegetettségben
3. A végkifejlet: vértanúság, üldözés – és kegyelem!

1. A kiindulópont: az üldözés elkerülhetetlen

A most felolvasott igeszakaszt megelőző versekben arról olvasunk, hogy az első zsidó-keresztény gyülekezet életében egy nagyon súlyos, etnikai jellegű belső konfliktus kezdett kibontakozni. Voltak ugyanis közöttük helyi, palesztinai zsidók, és voltak a diaszpórából, szétszórtságból, Kis-Ázsiából vagy Észak-Afrikából érkező hellenista zsidók. Ez utóbbiak is a zsinagógához tartozó hithű emberek voltak, de más kultúrában éltek, idegen környezetben nevelkedtek akár generációk óta – nekik már az volt az otthonuk. Nem is tudtak arámi nyelven. Mindkét csoportban voltak azonban olyanok, akik Jézus követőivé lettek – és ezen két etnikai csoport között bontakozott ki feszültség a gyülekezetben. A hellenista zsidó özvegyek ugyanis arról panaszkodtak, hogy a közösség nem törődik velük, nem gondoskodik róluk ugyanúgy, mint a helybeli, palesztinai származású özvegyekről. Ezt a korán kibontakozó megosztottságot az apostolok nagyon bölcs döntéssel megoldották: diakónusokat választottak (köztük Istvánt, akiről itt olvasunk), akik figyeltek a különbségtétel nélküli szolgálatra, törődtek velük. A megosztottságot tehát legyőzték, az nem tudta megakadályozni az Evangélium terjedését. Sőt, egy konszolidált, nagyon-nagyon áldásos helyzet állt elő. Azt olvassuk: *„Isten Igéje terjedt, nagyon megnövekedett a tanítványok száma Jeruzsálemben, igen sok pap is engedelmeskedett a hitnek”* (A papok nem nagyon szoktak hinni.) *„István pedig kegyelemmel és erővel telve nagy csodákat és jeleket tett a nép között.”* Jó látni ennek a történetnek az ívét: jön egy nagy támadás, egy belső megosztás a közösség életében – visszaverik a támadást egy nagyon jó megoldással – és áldás árad újra az életükre. Növekszik a gyülekezet, István által csodák történnek, kegyelemmel, erővel, Szentlélekkel teljes.

Miért nem maradhat ez így? Miért van az, hogy a következő képből megint azzal találkozunk, hogy megjelenik a másik ellenség - illetve ugyanaz az Ellenség másik módon, kívülről? Most a Jézusban nem hívő szórvány / diaszpóra zsidók személyében támad, akik elkezdnek vitatkozni Istvánnal (aki egyébként szintén a diaszpórából jön.) A vita teológiai jellegű: Jézus a Messiás vagy nem Jézus a Messiás? Feltámadt valóban, vagy nem támadt fel? A vitában alulmaradnak, mert nem tudnak ellenállni István érveinek, a bölcsességnek, amit kapott. Ezért bevádolják, hamis tanúkat hoznak ellene, rárontanak, odaráncigálják a Nagytanács, azaz a bíróság elé.

Miért? Olyan jól mehetnének tovább a dolgok az Isten népe életében! Miért indul el az üldözés?

Miért van üldözés itt konkrétan? Azért, mert a teológiai vita, amiben a mai nyugati világ nagyvonalúan tolerálja a véleménykülönbségeket („mi így gondoljuk, ti úgy gondoljátok, mindegy, lényeg, hogy mi tiszteljük a ti hiteteket, ti is tisztelitek, hogy mi meg nem hisszük ugyanazt”) – az az ő számukra messze több volt, mint tolerálható teológiai véleménykülönbség. A zsidóságon belül létrejött egy az Evangélium által formált, Jézust Úrnak, Messiásnak, Isten küldöttének, Felkentjének valló új közösség – ami már a pusztán létével is kihívást jelentett a korabeli vallásosságnak. Nem lehetett megkerülni őket. Egyrészt azért nem, mert egyre többen voltak, terjedt, erősödött, hatást gyakorolt a közösség, csodák történtek - ez a vallásos zsidók és vezetőik hatalmát, befolyását, mindennapjait is igen keményen érintette. Másrészt azért is elkerülhetetlen volt az összeütközés, mert mindkét félnek nem lehetett igaza! Mert vagy nincs igazuk Jézus követőinek – vagy valóban Jézus a Messiás, Isten küldötte, akit vártak, és akkor minden zsidónak meg kell hódolnia előtte. Ha pedig a vallásos zsidóság nem akar meghódolni, nem akar változni – akkor nem nagyon van más, mint hogy el kell taposni a benne hívőket ahhoz, hogy ők megmaradhassanak abban, amiben vannak.

Miért van üldözés úgy általában? Jézus azt mondja a tanítványainak: *„emlékezzetek arra az igére, amit én mondtam nektek! Nem nagyobb a szolgálata az uránál. Ha engem üldöznek, titeket is üldözni fognak.”* (Jn.15.20.) Ha engem nem fogad be ez a világ, titeket sem fog befogadni – Jézus egyértelműen beszél erről. Az Evangélium, a Jézus Krisztusról szóló örömhír természete, hogy idegen ebben a világban. Nem az tehát a kérdés, hogy egy keresztény közösség életében *miért van* üldözés? Nem az a kérdés, hogy ha Jézust követő, Jézusnak elkötelezett emberek megélik egyénileg és közösségileg, a mindennapjaikban a hitüket, *miért van* feszültség, *miért van* konfliktus? Hanem az a kérdés, hogy *miért nincs*? Mit gondoljunk magunkról akkor, ha nincs összeütközés, feszültség, konfliktus?

Lehet-e olyan módon Jézusnak a közösségévé lenni; a közösségeként élni; egészen mélyen az Ő valóságát megélni egy olyan világban, amelyben ez a Jézus idegen – úgy, hogy az semmiféle kihívást ne jelentsen az embereknek, közösségeknek, intézményeknek, akik között élünk? Nyilván nem lehet! Érezzük is, tapasztaljuk ezt, akik Jézus követői vagyunk. Pontosan fel tudjuk térképezni, hol keletkeznek a törésvonalak, konfliktusok a barátainkkal, a családjunkban akár, a munkahelyen, az iskolában – mindenhol, ahol Jézus valósága idegen. De nagyon fontos szembesülnünk azzal, hogy amikor megjelennek ezek a törésvonalak, előállnak a konfliktusok; akkor mi mindig két irány között választhatunk. Vagy visszalépünk, amikor feszültség keletkezik, és akkor a konfliktus ereje csökken, béke lesz, élhetőbb helyzetbe kerülünk - vagy pedig ott maradunk, kitartunk, és a konfliktus mélyül.

Lássuk, mi történik Istvánnal! Melyik irányt választja a kibontakozó feszültségben?

2. A kibontakozás: hűség a fenyegetettségben

Odaráncigálják a Nagytanács elé – ő pedig egy hosszú beszédet mond. Annyira hosszú ez a beszéd, hogy talán bele is fáradunk; de ami még valószínűbb: ahogyan hallgatjuk a végigisorolt képeket Izrael történetéről, egy idő után megfeledkezünk arról, hogy alapvetően ez egy védőbeszéd, egy nagyon éles helyzetben, halálos fenyegetettség közepette. Ott áll István egyedül a bírái előtt, koholt vádakkal megbélyegezve, Jézusba vetett hitéért számon kérve – az előtt a Nagytanács előtt, aki rövid idővel ezelőtt ezt a Jézust halálra ítélte, a követőit pedig üldözi.

István beszéde igehirdetés – annak is nem valami gyenge változata, hanem egy nagy erejű, nagy hatású igehirdetés, hiszen ez az igehirdetés vezet a végkifejlethez: a vértanúsághoz és az üldözés elmélyüléséhez. Ha ezt a beszédet István nem mondja el, akkor lehet, hogy másként alakul minden.

István az igehirdetésében áttekinti Izrael történetét. Ez az áttekintés nekünk talán távoli, kicsit érdektelen is – de ott, az akkori hallgatóságnak messze nem volt érdektelen! Őket nem untatta, hanem sodorta, magával ragadta ez a beszéd. Mert ez a saját történelmük, saját múltjuk, saját hitük, saját vallásuk. Ez róluk szól, ebben nőttek gyerekkoruktól fogva. Hallják, hogy „Ábrahám”, meg „Jákok”, meg „felmentek Egyiptomba” – ezek a képek, szavak hordozzák az ő identitásukat, a lényüket, ezek ők maguk! Ugyanakkor mégis kicsit más ez, mint amit megszoktak: mert István árnyaltan, szelektíven idézi az eseményeket. Elmondja, hogyan cselekedet Isten az ősatyákkal, hogyan volt Isten mindig hűséges a néppel szemben, milyen hatalmas dolgokat tett Isten az ő népének az életében – a hallgatók ezzel az üzenettel teljes mértékben azonosultak. De István újra és újra kiemeli, Isten hűségére hogyan válaszolt Izrael népe újra és újra hűtlenséggel, hitehagyással, keményszívűséggel. – Ez az a szelektív látásmód, amivel István kezdetektől abba az irányba terelgeti a figyelmet, ami ennek az igehirdetésnek a csúcspontja lesz.

Figyeljük meg például, hogyan beszél Mózesről – akivel kapcsolatban végig ott vannak az áthallások, finoman mindig érzékelteti, hogy Mózes pedig Jézusnak az előképe, előfutára. Annak a Jézusnak, aki az itt zajló, vére menő vitának az alanya, tétje, István bevádolásának az oka. Így beszél Mózesről: *„ezt a Mózeszt, akit megtagadtak az atyáink, amikor azt mondták: ki tett téged fejedelemsé és bíróvá – őt küldte el az Isten elöljáróul és szabadítóul.”* Akit az atyáink megtagadtak – Istennek jó volt! (Mint Jézus.) Majd azt mondja még Mózesről: *ő az, „aki ott volt a gyülekezet előtt a pusztában, atyáink és az angyal (az Úr angyala) között, aki szólt hozzá a Sinai hegyen. Mózes vette át az élő igét, hogy átadja nekünk.”* Tehát ő volt a közvetítő Isten és a nép között. Majd hangsúlyosan így folytatja: *na „neki nem akartak engedelmeskedni az atyáink, hanem elutasították maguktól, és visszafordultak a szívükben Egyiptom felé.”* Ott állt Mózes Isten és a nép között, és nem akartak engedelmeskedni az atyáink, hanem elutasították őt – ahogy ott állt Jézus Isten és köztetek, pár hete még itt járt a városban, és nem akartatok engedelmeskedni! Még nem mondja ki – de a sorok között már ott van a párhuzam, ott vannak az áthallások a mózesi kor és a jelen között.

Egy ponton azonban hirtelen megtörik ez a hosszan, szépen, logikusan felépített érvelés. Miután István finoman felépítette, előkészítette az igéből az üzenetet, hogy amint Isten népe a történelme során mindig megkeményítette a szívét Istene felé, úgy most is ez történik – a jól felépített beszéd egy pontján váratlan fordulattal kilép a történelmi visszaemlékezésből, kilép a bibliai történetekből, és egy hirtelen váltással teljes súllyal nekimegy a bírának, és erővel odavágja az arcukba: *„Ti, keménynyakú és körülmételetlen szívű és fülű emberek, mindig ellene szegültök a Szentléleknek atyáitokhoz hasonlóan ti is! A próféták közül kit nem üldöztek a ti atyáitok? Meg is ölték azokat, akik megjövendölték az Igaznak eljövételét – az igaz Jézus – Most pedig az ő árulóivá és gyilkosaivá lettetek!”*

Gondold végig a helyzetet: ez egy védőbeszéd! Arról van szó, hogy egy megvádolt, megfenyegetett ember ebben a beszédben kap esélyt arra, hogy megvédje magát. Mi történik itt? Nyugodtan kimondhatjuk: aki egy védőbeszédben ilyet mond a bírának, az ezekkel a mondatokkal aláírta a halálos ítéletét.

Miért nem volt István egy kicsit finomabb? Ha ez egy igehirdetés, miért nem bánt bölcsebben a meggyőzés eszközeivel? Minden igehirdető tudja, hogy ha ilyen szinten konfrontálja a hallgatóságot, akkor az védekezni fog, sőt akár ellentámadásba megy át. Miért nem kérdezi – én ezt tettem volna, mikor már látom, hogy kezdik érteni a prédikáció célját, kezdik érteni, hogy róluk van szó: lehet, hogy ugyanabban a cipőben járunk, mint az atyáink – miért nem kérdezi ilyen finoman: „nem féltek különben, hogy ti ugyanígy utasítjátok el Jézust, mint az őseitek?” Vagy azt mondanám: „Álljatok meg Isten előtt a kérdéssel, vajon nem ugyanilyen hitetlenek, keményszívűek vagytok-e ti is Isten felé, mint az atyáitok, amiről olvasunk?” Nem lett volna sokkal inkább eredményre vezető egy ilyen finom megfogalmazás – mint nekimenni a bíróságnak?

Mi történt itt? István elvesztette a fejét? Azt olvastuk róla, hogy kegyelemmel és erővel teljes ember. Kegyelemmel teljes - azt jelenti, hogy ott van benne az Isten kedvessége, szívéllyessége, jósága, kegyelme, bölcsessége, van benne erő és tartás! Persze, azért mégiscsak ember! Ő is egyensúlyt veszthet, kibillenhet a Lélek hatása, Isten vezetése alól. Ez történt? Mi alapján dönthetnénk el, hogy egyensúlyvesztésből, saját indulatból ment neki ilyen vadul a Nagytanácsnak, vagy pedig a Szentlélek hatása alatt, Istentől indítva beszélt ilyen hihetetlenül keményen?

Én azt gondolom, egyértelmű, hogy István mindvégig a Szentlélek vezetése alatt cselekedett. Mi alapján mondom ezt? A beszéd elején, amikor berángatják a Nagytanács elé, azt olvassuk: *„mindenki rátekintett, és az arca olyan volt, mint egy angyalé.”* Az arca ragyogott Isten dicsőségétől! Ezt Mózesről olvassuk korábban a Bibliában, amikor Isten jelenlétében van; és Jézusról, amikor az elválkozás hegyén Isten jelenléte ragyog az arcán. (Ex.34.29-30.; Mt.17.2.) István ott van a védőbeszéd elején és ragyog az arca, Isten dicsősége, Isten jelenléte egészen betölti őt. Így indul a beszéd. Ettől persze még elveszthetné a fonalat menet közben. De mit látunk a végén? Az utolsó kép Istvánról nagyon hasonló. Amikor rárontanak, és megkövezik, látomást lát, amelyben Isten dicsőségét látja. Azt mondja: *„látom a megnyílt eget, az Atyát és mellette Jézust, az Emberfiát”* Ami a prédikációban, védőbeszédben elhangzik, az tehát nem annak az embernek a zavartsága, vagy éppen dühe, aki magát az ellenfelei gyűlöletére hangolta. Végig Isten jelenlétében van. Akkor viszont hogy lehet ilyen kemény? Sőt, más-hogy kell feltenni a kérdést. Ha a Szentlélek vezetése és ihletése alatt mondja ki ezeket a kőkemény szavakat, ami egyértelműen a halálához vezet – akkor igaz lehet, hogy a Szentlélek vezette Jézusnak ezt a hűséges követőjét a megkövezés általi halálba?

Valószínűleg azért vezeti így, azért kell ezt a kemény fordulatot megtennie és ezt a súlyos mondatot váratlanul odavágnia a bíróság arcába, mert a Szentlélek jól ismerte a hallgatók szívét. Tudta, hogy bennük már minden eldőlt; hogy akármi történik, megkeményítették magukat, és ellene fognak állni az Evangéliumnak. Ezért hatalmazta fel a Szentlélek Istvánt, és használta őt eszközül a kemény ítélet kimondására, a vallásos vezetők keményszívűségének és istentelenségének leleplezésére. Ugyanaz a

Szentlélek hatalmazza fel Istvánt erre, aki Jézusban is ezt az indulatot munkálta, mikor ő ütközött össze a vallási vezetőkkel. István nyilvánvalóan érzékeli a szavai súlyát, tudja, hogy ez még jobban felkorbácsolja majd az ellene feszülő indulatokat. De a Szentlélek szorongatása alatt, Jézushoz hasonlóan, prófétai módon kimondja az igazságot.

Korábban azt mondtam, kétféle irányba léphetünk, amikor konfliktus adódik: visszaléphetünk és lecsendesedik az üldözés; vagy pedig ott maradhatunk és megelevenedik az üldözés. A Szentlélek nem húzódik vissza, nem lesz megértő kísértő akkor, amikor Jézust utasítják el azok, akik Isten ügyét kell, hogy képviseljék. És igen, a Léleknek ez a konfrontatív munkája azt is jelenti, hogy István nem menekül meg azáltal, hogy „bölcsebb stratégiát” választ. Ez vezet majd a végkifejlethez. Ezen a ponton meg kell állnunk, és kimondhatunk valamit. Miközben mi zsigerileg inkább kilépünk, kimenekülünk a feszültségekből, van, hogy Isten Lelke nem a konfliktus enyhülését, hanem annak elmélyülését munkálja. És van, hogy ez áldozattal, veszteséggel jár – de Isten Lelkének mégis ez az útja. Az őskeresztények történetében az üldözés azért bontakozik ki, mert István mindvégig hűséges a fenyegetettségben.

3. A végkifejletet: vértanúság, üldözés, és kegyelem

István hűsége vértanúsághoz, és az első, egész keresztény közösségre kiterjedő üldözéshez vezet. Istvánt megkövezik, és ez sokkal inkább lincselés, mint bármiféle bírói ítéletnek a végrehajtása. Ráadásul úgy tűnik, ez a lincselés, vérontás nem lesz elégtételle az ellenség számára. Nem azt végzi, hogy akkor most legalább egy időre alábbhagyna az üldözés, hanem sokkal inkább – mint ez gyakran lenni szokott - olaj a tűzre, elindítja az egész közösség elleni erőszakos üldözést.

Ez a végkifejlet tükröt tart elénk. A mai ember olvasata ugyanis gyakran így hangzik: ha István hűséges volt Istenhez, egészen addig, hogy szembesítette vádlóit az istentelenségükkel – miért nem védte meg őt Isten? Istennek hatalmában állt volna megakadályozni a megkövezést, miért nem tette meg? Nem ez lett volna az elvárható - *cserébe* a hűségéért? Így gondolkodunk, mint Jézus követői, és így gondolkodik, teljesen normálisan az, aki csak keresi, tanulja, kóstolgatja az Evangéliumot. Mindkét oldalon ez egy nagy kérdés. Elvárható valakitől, hogy elkötelezze magát Isten követésére, aki lám, még a saját embereit sem védi meg? És akik már elköteleztük magunkat, légy őszinte, nem feszül ott a kérdés: ha én hűséges vagyok, akkor nem várhatom azt, hogy Ő is hűséges legyen hozzám? Ha én hűséges voltam abban, hogy... (gondold végig, mit helyettesíthetsz be ide!), nem azt érdemeltem volna Tőle cserébe, hogy... (megint csak kitöltheted) ahelyett, ami különben történt velem, meg amiben vagyok?

Menjünk mélyebbre ebben! Hogy van ez a gondolkodásmód? Az alapja az, hogy ha mi hűségesek vagyunk Istenhez, akkor Ő tartozik nekünk azzal, hogy Ő is hűséges legyen hozzánk. Mi tettünk valamit Őérte, ezzel fölénybe kerültünk, egyfajta erkölcsi tőkét halmoztunk fel, amely alapján elvárhatjuk, hogy Ő valamilyen módon visszaadja azt nekünk, amit mi beletettünk a vele való kapcsolatba. Ha nem így történik, akkor haragszunk. Nem szoktuk így kimondani, de valójában így működik a szívünk. Keserű vagy Isten felé? Haragszol Istenre valamiért? Csalódtál Istenben? – Ez a gondolkodás van mögötte. Ráadásul azt is mi akarjuk meghatározni, milyen módon legyen Isten hűséges hozzánk – milyen kategóriában gyakorolja a nekünk kijáró hűséget. Istvánnak például az életét kellett volna megvédeni – ez a feltételünk arra nézve, hogy hűségesnek tartsuk Istent a történetben.

De lássuk meg, hogyan mutatkozik meg valójában Isten hűsége!

Ha megnézzük a történetet mélyebben: Isten soha nem volt olyan közel az ő szeretett gyermekéhez, Istvánhoz, mint abban a pillanatban, amikor kivégezték őt. Abban a pillanatban, amiről mi azt mondjuk: Isten nem volt sehol, elfelejtette, hűtlen volt. A vértanúság pillanatában István, aki Jézussal jár, minden eddiginél mélyebben eggyé lesz Jézussal. Ezt három mozzanatban adja elénk a szentíró.

Először: István beteljesedik Szentlélekkel. Azt olvassuk: megnyílt előtte a Menny, látta az Atyát és látta a megdicsőült Jézust. Látta. Nyilván ez nem fizikai látás; ha valaki mellette volt és felnézett az égre, az nem látta ugyanazt. Ez látomás volt. Gyönyörű látomás. Isten Szentlelke leszállt rá, megnyílt a szeme, látta az Atyát, látta Jézust, az egész Szentháromság jelenlétébe került, mennyei dicsőségben volt. Olyan módon élhette meg Isten jelenlétét ebben a valóságban, ahogy soha korábban. - Hűséges volt-e hozzá Isten?

A második és a harmadik mozzanat az, ahogy István imádkozik, miközben halálra kövezik. Két imádsága van. Az egyik: „*Uram, Jézus, vedd magadhoz a lelkemet!*” Leteszi az életét Jézus kezébe. Aztán a másik: „*Uram, ne ródd fel nekik ezt a bűnt!*” Aki olvasta Jézus kivégzésének a történetét, pontosan tudja, hogy Jézus ugyanezekkel a szavakkal imádkozik a kereszten a halála órájában. Imádkozik azokért, akik kivégzik, ugyanúgy, mint István: „*ne ródd fel nekik ezt a bűnt, mert nem tudják, mit tesznek!*” – és az utolsó szava: „*Atyám, a te kezedbe teszem le az én lelkemet.*” Senki ne gondolja, hogy István azért imádkozott így, mert ezt előre elhatározta, vagy mert megtanulta egyfajta őskeresztény katekizmusból, hogy vértanúság esetén ezt így kell csinálni. Nyilván nem! Hanem azért, mert annyira megélte Jézus jelenlétét, annyira egy volt az Ő valóságával, annyira átforgatta az - hogy ez fakadt fel a szívéből. Jézus imádkozott, a Szentlélek imádkozott benne. Azon a ponton, amiről mi azt tartanánk, hogy Isten nem volt hozzá hűséges, elhagyta őt – ott István annyira mélyen megélhette az Istennel való egységet, hogy ebben a mélységben találkozni Istennel gyönyörűbb volt, mint bármikor korábban az életében.

Üldözés? Igen! Isten nem akadályozta meg. Vértanúság? Igen! Isten nem mentette meg. Kegyelem és hűség? Igen, Isten messze felülmúlja azt, amit mi számon kérünk: miért nem védte meg Istvánt, és miért nem állította meg a halála nyomán kibontakozó keresztényüldözést.

A kérdés így hangzik: mi a feltétele annak, hogy valaki kitarson Isten mellett, Jézus szeretete és szolgálata mellett? Mi kell ahhoz, hogy te és én hűségesek legyünk Krisztus követésében? Hol van a küszöb? Hol jön el az a pont, amire azt mondod: eddig hűséges vagyok, de ha itt cserébe nem lesz hozzám hűséges Isten, ha itt nem adja meg nekem, amit én gondolok, akkor már nem leszek hűséges? Mi a feltételem? Ha megsegít a vizsgán? Ha lesz munkám, párom, gyerekem? Ha elkerül a súlyos betegség? Ha békén hagynak, elfogadnak mások? Ha nem veszítem el a lakóhelyem, a vagyonom? István, akit a Lélek nem megment, hanem a kitartó tanúság által üldözésbe és vértanúságba vezet: tükör. Mi a feltétele annak, hogy szeressem és szolgáljam az Urat?

A kérdés végső formájában úgy jelenik meg: mennyire ragadott meg és milyen mélységben formált át az, ahogyan az Úr szeretett és szolgált engem? Ez az igehirdetés ugyanis nem arról szól, hogy legyél te is olyan hűséges, mint István! Mert úgyse leszel, te se meg én se. Nem arról szól, hogy kilépve ma a templomból, fogadjuk meg, hogy akármi történik is, mi biztosan nem fogjuk megtagadni az Urat. Mert ki mondhatja ezt magáról? A mai ige arról szól, hogyan hív Jézus közel magához. István titka nem az, hogy ő egy nagy hős volt, hanem az, hogy Jézus valamit olyan mélységben végzett el az életében, olyan mélységben ragadta meg, olyan mélységben volt István számára a jézussal való közösség minden küszöbnél több, fontosabb, értékesebb, gyönyörűbb, valóságosabb és megragadóbb, hogy ezért mindvégig hú tudott maradni.

István halála kapcsán nézzünk rá végül Jézus halálára! Hiszen Jézus halála, annak a szemlélése, a vele való találkozás tehet bennünket egyedül hűségesse. Mi az értéke számomra, hogy Jézus önmagát adta értem - amire válaszul én is odaadtam, vagy odaadhatom magamat Neki?

István látszólag ugyanúgy szenved, mint Jézus. Ugyanúgy kivégzik, mint Jézust. Ugyanúgy imádkozik a kivégzőiért, mint Jézus. De van egy nagyon nagy különbség. Mert míg István, az első keresztény vértanú egy különleges látomásban részesül, amelyben az Urát, Jézust látja, Aki hamarosan fogadja őt –

az a Jézus, aki értünk szenvedett a kereszten, amikor felnéz az égre, nem látja az Atyát, nem lát semmit. Miközben Istvánnak, az első keresztény vértanúnak, és minden üldözött kereszténynek egy ponton megnyílik az ég és a menny dicsősége, amikor hűséges – Jézus számára elhomályosul és elsötétedik az ég, és bezárul az Atyával való kapcsolat. Miközben István azt kapja, hogy ott áll Jézus, Aki várja őt, és teljesen átéli a Szentlélek erejében az Atya, a Fiú, a Szentlélek jelenlétét és a megnyílt mennyet – Jézus azt éli meg, hogy az Atya rácsapta az ajtót, és nem beszél vele. Jézus ezt mondja a halála óráján egy másik imádságban: *„én Istenem, én istenem, miért hagytál el engem?”*

Ha válaszolni akarsz arra a kérdésre, miért van az, hogy István a legnagyobb isteni hűséget és jelenlétet tapasztalja meg ugyanott, ahol Jézus az Istentől való legmélyebb elutasítást kapja– akkor egyetlen választ adhatsz: azért hagyta el az Atya Jézust abban a pillanatban, hogy téged és engem soha, semmilyen pillanatban, semmilyen körülmények között ne hagyjon el. Jézus, Aki nem érdemelte, hogy Őt az Atya elhagyja, mert tökéletes volt és igaz, belépett az én helyemre, aki azt érdemelném újra és újra az életem legsötétebb helyzeteiben, hogy elhagyjon engem Isten. De éppen mivel Jézus belépett oda, és őt az Atya elhagyta, ezért én tudhatom, hogy akármi van, akárhol van a küszöb, akármi vétetik el, engem soha nem fog elhagyni. Ez az örömhír! Ez az Evangélium! És ha valami megolvashatja a szívedet ma este, ha valami megváltoztathat, ha valami új emberré tehet, ha valami megformálhat egy gyülekezetet, ha valami hűségessé tehet bennünket egy ilyen korban, ha valami miatt méltónak mondathatunk arra, hogy az üldözött keresztények testvérei legyünk, az csak azért lehet, mert azt mondjuk, hogy „köszönöm Jézus, hogy akármi van, Te nem hagysz el engem!” Nincs ennél jobb hír. Nincs ennél szebb üzenet. Nincs ennél több.

Amen

(Lovas András)